

УДК 81'373.22:[811.111+811.112.2]

Людмила Усик

КОГНІТИВНО-ОНОМАСІОЛОГІЧНА РЕКОНСТРУКЦІЯ АНГЛІЙСЬКИХ ТА НІМЕЦЬКИХ ФІТОНІМІВ АСОЦІАТИВНО-ТЕРМІНАЛЬНОГО ТИПУ МОТИВАЦІЇ

У статті виконано когнітивно-ономасіологічну реконструкцію оцінного компонента семантики назв лікарських рослин у німецькій та англійській мовах. У дослідженні було виділено ключові донорські зони, знаки з яких запозичують під час метафоричного перенесення у процесі номінації лікарських рослин, та обґрунтовано їх кореляцію зі значеннями відповідних видів оцінок. Було проведено зіставлення даних, отриманих у досліджених мовах, та з'ясовано спільні й відмінні когнітивні механізми формування семантичного компонента оцінки в зоні ознаки фітонімів.

Ключові слова: *фітонім, оцінний компонент, когнітивно-ономасіологічний аналіз, асоціативно-термінальна мотивація, мотиватор, донорська зона.*

Вступ. Стаття присвячена когнітивно-ономасіологічному аналізу оцінного компонента семантики назв лікарських рослин у двох близькоспоріднених мовах – німецькій та англійській. Когнітивно-ономасіологічний підхід до вивчення мовних явищ започаткували праці О. Березович, О. Кубрякової та інших учених ще у минулому столітті. Пізніше ці ідеї було розвинуто багатьма сучасними дослідниками (О. Деменчук, С. Жаботинська, Н. Панасенко, М. Полюжин та ін.). В Україні найбільш ґрунтовно цей напрям розроблено О. Селівановою і апробовано в роботах її учнів і послідовників. Втім, у дослідженні номінативних одиниць мови, зокрема, фітонімів як лексико-семантичного класу, ще не до кінця розкритими залишаються механізми виникнення цих найменувань, що опосередковують зв'язок концептуального і мовного рівнів та відображають процеси отримання, обробки й переробки інформації, набутої чуттєво-емпіричним шляхом.

Теоретичне підґрунтя. Запропоноване дослідження виконано на стикові декількох актуальних напрямів сучасної лінгвістики. З одного боку, одним із фрагментів національно-мовної картини світу, який все частіше стає предметом розвідок у межах когнітивного напрямку сучасної лінгвістики, є назви рослин. Так, назви рослин як лексико-семантична група, що утворює значний за обсягом прошарок лексики у будь-якій мові, все частіше стають об'єктом когнітивно-ономасіологічного аналізу в окремих мовах: у російській мові (Аллафі, 2014), у кримськотатарській (Сейдаметова, 2013); а також у зіставленні: у групі слов'янських мов (Колосова, 2009); у романських, германських та слов'янських мовах (Panassenko, 2015); у російській і

© Усик Л., 2019

DOI: 10.24025/chdtu2019.1.2019.169420

адигейській (Хатхе, 2011). Такий жвавий науковий інтерес до аналізу фітонімів можна пояснити тісним контактом людини із природою в процесі історичного розвитку, коли людина пізнавала властивості рослин та під час їх номінації фіксувала важливі для себе ознаки: канали отримання інформації про довкілля, практичний досвід застосування, і, зрештою, оцінки, базовані на колективній психології різних етносів.

Тому запропоноване дослідження зближується ще з одним актуальним напрямом лінгвістики, який активно розробляють сьогодні, – вивченням оцінної семантики мовних одиниць. До найбільш ґрунтовних спроб аналізу оцінки як мовної категорії належать праці Н. Арутюнової, М. Болдирева, О. Вольф, Г. Приходько. Аналіз оцінної семантики номінативних одиниць мови із когнітивно-ономасіологічних позицій необхідний для виявлення глибинних механізмів аксіологізації одиниць мови та сприятиме розкриттю тих національно-культурних факторів, які зумовлюють вибір мотиватора оцінного значення в різних мовах. Особливу вагу з огляду на вищесказане набуває зіставний аспект, який виявляє як універсальні, так і національно-специфічні параметри мотиваційних процесів.

З огляду на це, запропоноване в дослідженні вивчення оцінного компонента семантики у назвах лікарських рослин у зіставно-типологічному аспекті є актуальним, оскільки зорієнтоване на вивчення когнітивної діяльності людини у процесах номінації явищ навколишнього світу, однією зі складників якої є оцінна діяльність та її відображення в семантиці мовних одиниць, особливо тих, що є найменуваннями природних об'єктів, до яких належать і фітоніми.

Метою цієї статті є з'ясування мотиваційного підґрунтя групи німецьких та англійських фітонімів з оцінним компонентом, які належать до асоціативно-термінального типу мотивації та реконструкція оцінної семантики, що виникає у зоні ознаки фітонімів у результаті означеного типу мотивації. Основна мета реалізується через розв'язання низки конкретних завдань: стисло сформулювати поняття асоціативно-термінальної мотивації у світлі останніх здобутків когнітивної ономасіології; визначити типи оцінок, закріплених у зоні ознаки фітонімів унаслідок метафоризації та виявити донорські зони, які постачають метафоричні знаки; нарешті, встановити спільні та відмінні характеристики виявлених донорських зон як мотиваційного підґрунтя оцінного компонента фітонімів у німецькій та англійській мовах.

Методи та матеріал дослідження. Матеріал цього дослідження склали 520 назв лікарських рослин у двох мовах германської групи (німецькій та англійській), дібраних із ботанічних словників, атласів та довідників із фітотерапії. Мета й завдання цього дослідження зумовили структуру вибірки: до останньої увійшли номінації рослин, у яких асоціативно-термінальний компонент корелює з модусним, тобто метафоричні трансформації відбуваються шляхом оцінювання суб'єктом рослини загалом чи якоїсь її окремої властивості за асоціацією із уже вивченим та поименованим об'єктом. Переважна більшість досліджених фітонімів є народними, тому що саме у таких назвах найповніше відображена національно-культурна специфіка, що дає змогу реконструювати притаманні різним етносам закономірності мислення, на відміну від літературних, які в німецькій і англійській ботанічній номенклатурі часто є запозиченнями або кальками із латинських наукових назв, тому вони не можуть вважатися мотивованими у мовах дослідження. У

тексті статті приклади подано курсивом, із дослівним перекладом назви, що дає змогу проілюструвати мотиватори, які утворюють ономасіологічну структуру найменування. Кожен приклад супроводжується також повною (двокомпонентною) літературною назвою відповідної рослини згідно з українською ботанічною номенклатурою. Зазначимо також, що приклади народних фітонімів наведено без змін, так, як вони зафіксовані у ботанічних джерелах, навіть у тих випадках, коли їх написання не відповідає орфографічним нормам.

Мета статті та специфіка досліджуваного матеріалу потребують розробки комплексної **методики аналізу** для репрезентації оцінного компонента семантики фітонімів як складової ономасіологічної структури номінації лікарської рослини. Основним методом буде *когнітивно-ономасіологічний аналіз*, який спирається на концепцію О. Селіванової та в результаті встановлює мотиваційний тип номінації і статус оцінного мотиватора в її ономасіологічній структурі. Це уможливить проведення когнітивно-ономасіологічної реконструкції, до якої входять етапи *когнітивної реконструкції* для відновлення типів оцінок, що їх людина обирала мотиваторами у процесі номінації назв лікарських рослин, *прийому семантичної реконструкції*, яка розкриває мотив найменування рослин, а також *зіставний метод* для зіставлення даних, отриманих у мовах дослідження. Ця операція потребуватиме обрання *основи зіставлення* – типу оцінного компонента у семантиці фітонімів з метою вияву ступеня його актуалізації у концептосферах, що виступають донорськими зонами в процесі асоціативно-термінальної мотивації німецьких та англійських фітонімів; подальшої зіставної інтерпретації мовного матеріалу та встановлення спільних і відмінних метафоричних механізмів формування оцінної семантики та її мотиваційного підґрунтя.

Результати дослідження. Вивчивши напрацьовані сучасною когнітивною лінгвістикою спроби визначити поняття «мотивація» та пояснення її механізму, робочим у цій статті будемо вважати трактування мотивації як наскрізної в процесі творення номінативної одиниці лінгвопсихоментальної операції встановлення семантичної й формальної залежності між мотиватором і похідною номінативною одиницею (мотивованим знаком) на підставі зв'язків різних компонентів структури знань про позначене в етнічній свідомості (Селіванова, 2006, с. 401). Критерієм класифікації мотиваційних типів номінацій слугує концептуальне місце мотиватора в ментально-психонетичному комплексі, який виступає моделлю знань про позначене (Селіванова, 2008, с. 165), відповідно до чого авторка виокремлює 5 мотиваційних типів: пропозиційно-диктумний, асоціативно-термінальний, модусний, змішаний та концептуально-інтеграційний.

Тип мотивації, яка за загальним механізмом є метафоричною та у процесі якої відбувається використання знаків однієї концептуальної сфери на позначення іншої, подібної до неї в якомусь відношенні або асоційованої з нею, авторка називає асоціативно-термінальним, оскільки метафоричне перенесення реалізується через кореляцію термінальної частини ментально-психонетичного комплексу номінації з іншими ментально-психонетичними комплексами концептосфери за схожістю, подібністю або аналогією (Селіванова, 2008, с. 164). Зазначимо одразу, що асоціативно-термінальна мотивація не є власне модусною (тобто оцінною), проте її результатом у дослідженому нами мовному матеріалі постає формування оцінного значення

у зоні ознаки, тому далі доцільно простежити, яким чином у процесі метафоричної номінації лікарських рослин виявляється модусний компонент.

Вивчення метафоризації має довгу традицію та значний доробок у мовознавстві. Здебільшого автори сходяться на думці, що метафоричне перенесення відбувається лише за наявності трьох компонентів: вихідного об'єкта, об'єкта, що називається, і основи подібності, тобто спільної для обох ознаки, пропонуючи водночас різні терміни на позначення таких елементів. Так, у структурі метафори виокремлюють відповідно «область-джерело» (source domain) та «область-мішень» (target domain) (Kövecses, 2010, p. 17; Lakoff, 2006, p. 190), «зміст» (tenor) і «образ» (vehicle) (Ричардс, 1990, с. 48), «тема» (topic) та «оболонка» (vehicle) (Ортони, 1990, с. 220). У цьому питанні знову вважаємо за доцільне послуговуватися термінологією О. Селіванової (Селіванова, 2008, с. 164) та розглядати базові елементи метафори як донорську зону (концептуальна сфера, що постачає знаки для номінації нового об'єкта) й реципієнтну зону (термінальна частина ментально-психонетичного комплексу похідної номінації, сфера, що запозичує знаки із джерела).

У рослинних номінаціях реципієнтною зоною постає термінальна частина ментально-психонетичного комплексу фітоніма. Основою подібності, як визначає Н. Панасенко, проаналізувавши метафоричний тип утворення номінацій фітонімів у кількох групах індоевропейських мов, є такі групи ознак: зовнішній вигляд, локативи, темпоральні ознаки, посесивні, емоційно-експресивні ознаки, оцінка та попередження про небезпечні властивості. Донорські зони охоплюють кілька груп концептів-корелятів: тварини або частини тіла тварини, люди, частини тіла людини й риси характеру, міфічні істоти, артефакти та інші (Панасенко, 2009, с. 128-129).

У нашому мовному матеріалі було виокремлено 5 донорських зон, що є джерелом метафоризації фітонімів із оцінним компонентом у німецькій та англійській мовах: «натурфакт» (до складу якого входить також концептосфера «рослина»), «людина», «тварина», «ірреальна істота» й «артефакт». Одразу зазначимо, що всі донорські зони представлені не лише у асоціативно-термінальному типі мотивації, а й у змішаному типі мотивації, а саме асоціативно-пропозиційному, один із мотиваторів у якому належить до асоціативно-термінального типу, а інший – до пропозиційно-диктумного. Мотиватор пропозиційно-диктумного типу закріплює у назві рослини об'єктивну інформацію про неї, а мотиватор асоціативно-термінального типу нашаровує суб'єктивно-оцінну складову на семантичну структуру найменування. Щоб системно презентувати всі донорські зони, ми будемо аналізувати та ілюструвати прикладами обидва мотиваційні типи. Кількісні показники німецьких та англійських фітонімів з оцінним компонентом семантики асоціативно-термінального типу наведено у Таблиці 1.

Таблиця 1 – Кількісні показники асоціативно-термінального типу мотивації німецьких та англійських фітонімів

Донорські зони	Німецька мова	Англійська мова
Натурфакт	37	27
Людина	23	14
Міфічна істота	15	13
Тварина / комаха	3	0
Артефакт	4	0
Разом:	82	54

У Таблицю 2 поміщено кількісні дані прикладів фітонімів змішаного типу мотивації, у яких оцінне значення пов'язане із мотиватором асоціативно-термінального типу, при цьому ономасіологічна структура найменування містить інші види мотиваторів.

Таблиця 2 – Кількісні показники змішаного типу мотивації німецьких та англійських фітонімів

Донорські зони	Німецька мова	Англійська мова
Натурфакт	112	60
Людина	31	22
Міфічна істота	35	28
Тварина / комаха	20	11
Артефакт	41	24
Разом:	239	145

Наступним етапом дослідження стала реконструкція видів оцінних значень, які унаслідок метафоричної номінації закріплюються у зоні ознаки фітонімів. Спираючись на класифікацію оцінних прикметників Н. Арутюнової, у цьому дослідженні ми будемо розрізняти у семантиці оцінного компонента фітонімів *сенсорний, психологічний, сублімований та раціональний* підтипи (Арутюнова, 1999, с. 198-200). До сенсорних оцінок зараховуємо *одоративні, густативні та тактильні* оцінки; психологічний підтип розпадається на *інтелектуальні та емоційні* оцінки; до сублімованих належать значення *етичної та естетичної* оцінок; *утилітарні, нормативні та телеологічні* утворюють раціональний підтип.

У процесі номінації лікарських рослин оцінний компонент семантики залучається на відповідному йому етапі когнітивної діяльності людини та фіксується в зоні ознаки ономасіологічної структури утвореного фітоніма, тому на цьому етапі аналізу можливим є обґрунтування кореляцій між концептуальними сферами, що є донорськими зонами для метафоричної номінації лікарських рослин та виявленою оцінною семантикою, і разом з тим пошук спільного та відмінного у мовах дослідження. Очікувано, що переважна більшість виявлених результатів відображають саме спільні тенденції, що обумовлено як близькою генетичною спорідненістю мов, так і наявністю достатньо близьких контактів між ними, а також відсутністю суттєвих відмінностей у географічному (кліматичні умови, рослинний і тваринний світ) та культурному (побут, релігія тощо) вимірах.

В обох досліджених мовах найбільш представленою концептуальною сферою, що постачає знаки для номінації фітонімів, є сфера «натурфакт», до якої зараховують природні явища й об'єкти природного походження. Назви рослин формують найбільш численну групу концептів, що входять до концептосфери «натурфакт» і знаки яких формують оцінні значення в зоні ознаки фітонімів через механізми метафоричної трансформації, тому першою проаналізуємо концептуальну зону «рослина».

Здійснені раніше когнітивно-ономасіологічні дослідження ботанічної лексики доводять, що перенесення знаків із донорської зони «рослина» до реципієнтної зони «лікарська рослина» відбувається на підставі схожості лікарської рослини чи її частини з іншою (найчастіше не лікарською) рослиною або її частиною (Калько, 2003, с. 149). Підставою для

метафоричного перенесення назви однієї рослини для найменування іншої можуть бути різноманітні ознаки: форма листя, квітів чи плодів, розмір, фізичні властивості, результат застосування тощо (Панасенко, 2009). Тут нас будуть цікавити лише ті випадки аналогізації донорської та реципієнтної зон, результатом яких є формування оцінного значення в реципієнтній зоні. Така концептуальна позиція дасть нам змогу визначити підстави та механізми перенесення ознак оцінки рослини.

Рослина, що є донорською зоною, повинна належати до сегмента уже інтериоризованої дійсності, тобто мовець повинен бути добре ознайомлений як з її зовнішніми ознаками, так і з використанням у побуті чи лікуванні. У випадку перенесення саме оцінного семантичного компонента до зони ознаки рослини-реципієнта передумовою є не лише схожість чи асоціація, а й уявлення про вже вивчену рослину як про *еталон* тієї чи іншої якості (запаху, смаку, декоративності, ефективності тощо).

Проілюструємо більш розлого, які типи оцінних значень закріплюються в зоні ознаки ономазіологічних структур асоціативно-мотивованих фітонімів у мовах дослідження. У німецькій мові мотиватори асоціативно-термінального типу, запозичені із донорської зони «рослина», пов'язані з нижче означеними видами оцінок.

Найбільш численною є група прикладів, де метафоричний мотиватор фіксує сенсорну оцінку, яка у цьому випадку може бути густативною, тобто базуватися на подібності смаку лікарської рослини до смаку іншої рослини (найчастіше їстівної), або одоративною, яка базується на подібності запаху. У прикладах народних назв *Deutscher Pfefferstrauch*, *Pfefferstrauch* (дослівно «перцевий кущ» – Вовче лико звичайне), *Pfefferhütlein* («перцеві шапочки» – Бруслина європейська) один із мотиваторів є еталоном гіркого смаку, приналежним до концептосфери «рослина»). До цієї групи відносимо також народні назви *Rote Wasserpfeffer* (червоний водяний перець) – Образки болотні; *Wasserpfeffer* (водяний перець) – Водяний перець; *Gänseampfer* (гусячий щавель), *Rosampfer* (кінський щавель) – Квасениця звичайна (листя квасениці не подібне до щавлю за формою, кольором чи іншими ознаками, зате подібне кислим смаком, тому назва щавлю виступає еталоном смакової якості та закріплюється в ономазіологічній структурі номінації лікарської рослини як мотиватор асоціативно-термінального типу). Як приклади, що ілюструють асоціативно-термінальну мотивацію із перенесенням одоративних відчуттів, наведемо назви Бузини чорної *Flieder* (дослівно «бузок»), *Flieder geronlicher* (бузок запашний), *Fliederbaum* (бузкове дерево); Багна звичайного *Kienporst* (смолисте, соснове багно), *Moorrosmarin* (дослівно «болотяний розмарин»), *Wilde rosmarin* (дикий розмарин). Багно звичайне у період цвітіння виділяє інтенсивний запах, який розповсюджується на значні відстані та може викликати запаморочення та нудоту зблизька (Анненков, 1878, с. 32). Власне, тут назва розмарину є мотиватором, який позначає кількісну, радше ніж якісну, оцінку запаху. Із рослини Гельземіуму вічнозеленого добувають ефірну олію з інтенсивним запахом, яку використовують у косметології та ароматерапії подібно до жасминової, проте рослини не належать до одного роду і виду за ботанічною класифікацією, тому йдеться саме про асоціативно-термінальну мотивацію номінації цієї рослини у німецькій мові *Jasminwurzel* (жасминове коріння) (Давыдов, 1960, с. 34).

Оцінна семантика метафоричного мотиватора може бути естетичною, як у прикладах назв Горицвіту весняного *Adonisröslein*, *Adonisröschen* (дослівно

«трояндочки Адоніса»), Калини звичайної *Ballrose* (троянда у вигляді кулі), *Gelderrosen* (калинова троянда), *Rosenholder* (трояндовий бузок), а також Рожі садової *Rosenpappel* (трояндова тополя). Як свідчать дослідження фольклору, метафоричне порівняння з трояндою найчастіше базується на позитивній естетичній оцінці (Золотницький, 1999, с. 13). Ця група прикладів є порівняно невеликою за кількістю.

Остання група прикладів – це ті, у зоні ознаки яких можна констатувати змішану оцінку, коли два мотиватори мають семантику різних видів оцінок. Наприклад, у назвах Синюхи синьої *Baldrian* та *Griechischer Baldrian* (грецька валеріана) підставою для метафоричного перенесення назви є одразу декілька ознак подібності: висушена сировина Синюхи має відчутний запах, способи лікарського застосування й терапевтичні ефекти є подібними до Валеріани лікарської (www.botanical.com), тому цей приклад ілюструє комбінований тип оцінного значення: сенсорна й телеологічна оцінки. Народна назва Квасениці звичайної *Gemeine Sauerklee* (звичайна кисла конюшина) містить три мотиватори, що фіксують у назві рослини декілька її ознак, серед них і оцінне ставлення до рослини: мотиватор модусного (власне оцінного) типу передає раціональну (нормативну) оцінку, мотиватор асоціативно-термінального типу – сенсорну, ще один мотиватор, теж асоціативно-термінального типу, не містить оцінного значення, оскільки пов'язаний із формою листя рослини.

В англійській мові було виявлено мотиватори назв лікарських рослин, запозичені із донорської зони «рослина», що позначають такі самі типи оцінок, як і в німецькій мові. Зокрема, це сенсорні оцінки у народних назвах Аїру тростинного *Bitter pepper root* (дослівно «гіркий перцевий корінь»), *Pine root* (сосновий корінь); Гірчаку перцевого *Water pepper* (водяний перець), *Pepper plant* (перцева рослина); Квасениці звичайної *Wood sorrel* (лісовий щавель); Андромеди багатолистої *Wild rosemary* (дикий розмарин); Лобелії здутої *False acacia* (рослина є трав'янистою, на відміну від Акації-дерева; асоціація виникає на основі приємного запаху (Bunney, 1992, с. 249)); Гельземіуму вічнозеленого *Jasmine*, *Wild jasmine*, *False jasmine*, *Carolina jessamine*, *Yellow jasmine root*, Вербени лікарської *Wild hyssop* (дикий гісоп). Наведені вище приклади, окрім оцінних мотиваторів асоціативно-термінального типу, містять ще мотиватори пропозиційно-диктумного типу, які закріплюють у номінації інформацію про об'єктивні характеристики рослини, найчастіше – ареал розповсюдження.

Так само, як і в німецькій мові, концептосфера «рослина» постачає знаки із семантикою естетичної оцінки: *Rose-a-ruby* (троянда і рубін) – Горицвіт осінній; *Guelder-rose*, *Rose-elder* (калинова троянда) – Калина звичайна; *Rose-noble* (благородна троянда) – Чорнокорінь лікарський. У назвах Череди трироздільної *Marigold* (нагідки), *Bur marigold* (колючі нагідки) підставою для асоціації з культурною рослиною є схожий яскравий колір квітів). У народній назві Деревію звичайного *Dog daisy* (собача стокротка) перший мотиватор, запозичений із донорської зони «тварина», фіксує інформацію про те, що ця рослина є дикорослою; другий мотиватор, що уподібнює дикорослу рослину до декоративної через метафоричне перенесення назви, позначає позитивну естетичну оцінку. Подібно естетичну оцінку фіксуємо у прикладах назв Королиці звичайної *Big daisy* (велика стокротка), *Field daisy* (польова стокротка); Андромеди багатолистої *Marsh holy rose* (болотяна свята троянда); Чистотілу звичайного *Rock poppy* (кам'яний

мак), *Prickled poppy celandine* (поколотий мак-чистотіл), *Celandine poppy* (чистотіл-мак).

Приклади змішаної оцінки можна проілюструвати англійськими народними назвами Зозулиних черевичків *American valerian* (американська валеріана). У період цвітіння рослина має інтенсивний запах, до того ж, препарати Зозулиних черевичків використовують у США в однакових випадках, що й препарати Валеріани (www.botanical.com), спостерігаємо сенсорну та телеологічну оцінку в зоні ознаки фітоніма); Жовтозілля золотистого *False valerian* (вся рослина має специфічний запах, ця інформація зафіксована метафоричним мотиватором «valerian», компонент «false» є модусним мотиватором, який містить нормативну оцінку).

Інші концептуальні зони, що входять до концептосфери «натурфакт» та мотивують фітоніми з оцінним компонентом, такі як «небесні світила», «погодні умови», «метали», «вогонь» та «продукти харчування», вже було детально вивчено в опублікованих раніше працях (Усик, 2017), тому, спираючись на результати цього та попередніх досліджень, підсумуємо, що в обох мовах результатом мотивації назв лікарських рослин знаками, приналежними до донорської зони «натурфакт», є естетичні (позитивні) й сенсорні (як позитивні, так і негативні) оцінки в зоні ознаки фітонімів.

Концептуальна сфера «тварина» теж є достатньо репрезентованою в зоні ознаки найменувань лікарських рослин. В обох досліджених мовах метафоричне перенесення оцінних ознак із донорської зони «тварина» до реципієнтної зони «лікарська рослина» може ґрунтуватися на сенсорній оцінці. Вартий уваги той факт, що в усіх випадках це негативна одоративна оцінка, на відміну від знаків концептосфери «рослина», які, як ми вже розглянули, пов'язані з позитивною семантикою. Можемо проілюструвати сказане вище прикладами, виявленими у німецькій мові: *Flohpfefter* (блошиний перець) – Водяний перець, *Läusebaum* (вошине дерево) – Жостір проносний (Анненков, 1878, с. 293); *Mottenkraut* (трава для молі), *Läusekraut* (вошива трава) – Багно звичайне (сушене листя має різкий запах, тому його використовують для відлякування комах) (Holl, 1833, р. 107); *Wanzenbeere* (клопова ягода), *Bocksbeere* (козлиня ягода) – Смородина чорна; *Zigeunerkraut* (козлиня трава) – Блекота чорна; *Ziegenkraut* (козлиня трава) – Болиголов плямистий. Серед англійських фітонімів також представлена ця донорська зона, хоч і значно меншою кількістю прикладів, ніж у німецькій: англ. *Louseberry*, *Louseberry tree* (вошива ягода) – Бруслина звичайна.

Аналогізація оцінних ознак донорської зони «тварина» та реципієнтної зони «лікарська рослина» може відбуватися на підставі отруйних властивостей рослини, тоді у зоні ознаки фітоніма закріплюється негативна утилітарна оцінка: *Hundskraut* (собача трава) – Блекота чорна, *Hundstode*, *Hundstoden* (собача смерть) – Пізньоцвіт осінній; *Hundstod* (собача смерть) – Аконіт ріпчастий. Ще більш інтенсивну негативну оцінку спостерігаємо у прикладах із компонентом *вовк (вовчий)*: *Blaue Wolfswurz* (синій вовчий корінь) – Аконіт ріпчастий, *Wolfsbeere* (вовча ягода) – Вороняче око звичайне, *Wolfskirsche* (вовча вишня) – Белладонна звичайна, *Wolfskraut* (вовча трава) – Розрив-трава звичайна. У наведених прикладах метафоричні мотиватори концептосфери «тварина» є застереженням щодо небезпечних властивостей рослини, що з лінгвокультурологічних позицій є наслідком ставлення до певних тварин у тій чи іншій культурі. Так, ставлення до собак є здебільшого зневажливим, що й зумовлює негативну семантику мотиватора. Вовки, так само, були

найнебезпечнішими для людини хижаками, розповсюдженими на Європейському континенті, тому в обох культурах, представлених тут, небезпека для життя і здоров'я від уживання певної отруйної рослини дорівнювалася до шкоди, якої вони завдавали (www.etymonline.com).

Наступною за кількістю прикладів донорською зоною, що постачає метафоричні знаки у процесі творення рослинних номінацій асоціативно-термінальної мотивації, є концептосфера «особа». У мовах дослідження знаки цієї концептосфери позначають, наприклад, позитивну естетичну оцінку через порівняння зовнішнього вигляду рослини зі жіночою красою: нім. *Brunetröslein* (трояндошки-брюнетки) – Горицвіт осінній, *Frauenrosen* (жіночі троянди) – Шипшина звичайна; англ. *Lady's hair* (жіноче волосся), *Maid's hair* (дівоче волосся) – Адіантум стоповидний. Мотивація німецьких народних назв Пізньоцвіту осіннього *Nackte Hure* (дослівно – “гола повія”), *Nackte Jungfer*, *Nackende Jungfer* (гола дівчина), а також англійських народних назв *Naked ladies* і *Naked ladies upstard* (голі жінки) зумовлена особливостями цвітіння рослини, квіти якої з'являються після того, як листя уже відмерло (Анненков, 1878, с. 104), тому квіти мовці уявляють голими. Порівняння квітів із жіночою зовнішністю закріплює у зоні ознаки фітонімів семантику естетичної оцінки.

Концепти, пов'язані із міфологією та релігійним життям, є неодмінним елементом мовної картини світу будь-якого етносу. У назвах лікарських рослин донорська зона «міфічна особа» або «міфічна істота» відображає архетипні уявлення про дружні й ворожі людині сили та відповідно є джерелом метафоричних знаків рівня сублімованих оцінок, зокрема етичної оцінки. Мотиватори, що позначають сутності Вищого світу (Бог, ангели), пов'язані із позитивною оцінкою рослини загалом чи якихось її окремих властивостей. Негативні оцінки фіксуються мотиваторами-найменуваннями сутностей, які шкодять людині (чорт, диявол). Так, у німецькій мові були виявлені приклади назв лікарських рослин із мотиватором позитивної телеологічної оцінки (оцінка ефективності), зокрема, німецькі народні назви Герані лучної *Gottesgnade* (Божа благодать), *Gottesgabe* (подарунок Бога), *Herrgottskraut* (трава господа Бога); Благодатки лікарської *Gotteshilfe* (Божа допомога), *Gottesgnade* (Божа благодать); Грициків звичайних *Himmelmutterbrot* (хліб небесної матері); а також англійські назви Вероніки дібрової *Angel's-eye*, Дивини ведмежої *Jupiter's staff* (жезл Юпітера). Позитивна оцінка рослини, яка знаходить відображення у використанні метафоричних знаків саме цієї частини концептосфери «міфічна особа (істота)», ґрунтується на високій ефективності застосування рослини у лікуванні, доступності та відсутності отруйних властивостей. Прикладами з негативною оцінкою у мотиваторі є назви колючих та отруйних рослин: нім. *Teufel-Wind* (чортовий вітер) – Белладонна звичайна, *Teufelsauge* (чортові очі) – Блекота чорна (Holl, 1833, р. 40); *Jage Teufel* (здобич чорта) – Купина лікарська (Holl, 1833, р. 174), та інші; англ. *Devil's Milk* (молоко диявола) – Чистотіл звичайний; *Devil's-apple*, *Devil's-trumpet* (сурма диявола) – Дурман смердючий. Всі рослини, згадані тут, є надзвичайно отруйними.

Як показав проведений аналіз прикладів асоціативно-термінальної мотивації, найменш продуктивною для творення німецьких та англійських фітонімів з оцінним компонентом виявилася концептуальна сфера «артефакт», хоча ця зона є досить продуктивною у змішаному типі мотивації фітонімів (пропозиційно-асоціативному та асоціативно-модусному).

Почнемо із прикладів, у яких обидва мотиватори є асоціативно-термінальними. У назвах, мотивація яких базується на дотикових асоціаціях, із зоною модусу корелює мотиватор, що позначає гострий або, навпаки, приємний на дотик предмет: нім. *Pfriemen* (шила) – Жостір проносний (колюча рослина); англ. *Old man's flannel* (фланель старого) – Дивина ведмежа (листя цієї рослини є опушеним, тому відчуття від тактильного контакту послугувало підставою для метафоричної трансформації). Відповідно, було виявлено семантичний компонент сенсорних оцінок (позитивних і негативних).

Значно ширше донорська зона «артефакт» представлена у змішаному типі мотивації, де один із мотиваторів є запозиченим із цієї зони, інший – належить до пропозиційно-диктумного типу. У випадках, коли мотиватором обирається гострий предмет, а реципієнтом є колюча рослина, можливо визначити негативну оцінку семантику мотиватора. Найбільш цікавими прикладами у німецькій мові є назви Дроку фарбувального *Ackerpfriemen* (польові шила), *Gelbe Scharte* (жовті зазубрини) (Holl, 1833, s. 128), Нетреби колючої *Einlager-Stacheln* (усіяний жалами). В англійській мові цей тип метафоричного мотиватора є лакунарним.

Мотиваторами-еталонами позитивної оцінки дотикових відчуттів у змішаному типі мотивації, як і у згаданому вище власне асоціативно-термінальному, є назви деяких волокон або тканин: нім. *Gemeines Wollkraut*, *Wollkraut gemeines* (звичайна вовняна трава) – Дивина ведмежа, *Seidenpflanzen* (шовкова рослина) – Тирлич жовтий; англ. *Velvet plant* (оксамитова рослина), *Velvet leaf* (оксамитовий листок) – Дивина ведмежа.

У фітонімах, зона ознаки яких містить естетичну оцінку, мотиватор донорської зони «артефакт» не є оцінним, оскільки корелює із пропозитивно-диктумною частиною ментально-психонетичного комплексу, яка транслює об'єктивну інформацію. У цих випадках мотивація базується на схожості за формою, а власне оцінна семантика формується за рахунок мотиватора, що позначає ознаку належності особі, часто ірреальній (див. вище). У такий спосіб були реконструйовані естетичні оцінки у прикладах німецьких назв Зозулиних черевичків *Frauenschuh* (жіноча туфелька), Дивини ведмежої *Himmelskerze* (небесна свічка), *Osterkerze* (великодня свічка – мотивація цього прикладу ґрунтується на уподібненні зовнішнього вигляду прямого стебла Дивини, вкритого яскраво-жовтими квітами, до свічки, якою прикрашають Великодній стіл); а також англійських назв Зозулиних черевичків *Lady's slipper*, *Lady's-slipper orchid* (орхідея жіноча пантофля), Дивини ведмежої *Aaron's rod* (жезл Аарона) (у біблійній оповіді палиця Аарона вкрилася бруньками, цвітом і плодами мигдалю одночасно, тут підставою для мотивації є пряма форма стебла Дивини, а естетична оцінка зумовлена тим, що на стеблі цієї рослини можуть також одночасно знаходитися бруньки, плоди і квіти).

Висновки. Результати зіставного когнітивно-ономасіологічного аналізу асоціативно-термінальної мотивації німецьких, англійських фітонімів можна узагальнити такими позиціями. По-перше, зіставлення результатів когнітивно-ономасіологічного аналізу назв лікарських рослин у німецькій та англійській мовах виявило спільні для обох мов донорські зони та механізми асоціативно-термінальної мотивації рослинних номінацій. Відмінності мають лише кількісний характер. В обох досліджених мовах метафоричні мотиватори наявні як у прикладах власне асоціативно-термінальної мотивації, так і в прикладах змішаної мотивації (пропозиційно-асоціативній та асоціативно-модусній), при цьому в обох мовах кількісно переважають приклади

пропозиційно-асоціативної мотивації. Це свідчить про те, що в процесі номінації об'єктивної інформації надається першочергова роль, тоді як суб'єктивне ставлення до поименованого об'єкта фіксується в назві як другорядне.

По-друге, спільними концептосферами, що є донорськими зонами для асоціативно-термінальної мотивації назв лікарських рослин у вивчених тут мовах, є такі: «натурфакт», «людина», «тварина», «міфічна істота» та «артефакт». Зазначимо, що концептосфера «рослина», що входить до ширшої концептосфери «натурфакт», має найбільшу кількість прикладів використання як донорської зони, яка постачає знаки сенсорних оцінок (густативних та одоративних). Рослини, що є еталонами певної властивості (смаку, запаху, декоративності), та назви яких мотивують назви лікарських рослин, мають яскраво виражений смак або запах, є розповсюдженими та доступними, і на момент виникнення назви-реципієнта добре вивчені носіями мов завдяки широкому використанні у побуті, а саме у кулінарії або з декоративною метою.

По-третє, кожна із донорських зон корелює із певними типами оцінних значень. Концептосфера «натурфакт» постачає метафоричні знаки сенсорних (позитивних і негативних) та естетичних (позитивних) оцінок, концептосфера «тварина» пов'язана із негативними сенсорними та утилітарними оцінками. Донорська зона «міфічна особа» або «міфічна істота» постачає семантичні компоненти етичної та утилітарної оцінок, зона «людина» асоціюється із естетичними оцінками. Врешті, донорська зона «артефакт» постачає сенсорні (негативні) та естетичні (позитивні) оцінки.

Оскільки зіставний когнітивно-ономасіологічний аналіз двох близькоспоріднених мов закономірно виявляє більше спільних тенденцій, аніж відмінностей, перспективи подальших розвідок вбачаємо у проведенні подібного дослідження у мовах іншої групи, наприклад, слов'янської, та порівняти результати у мовах більш віддаленої спорідненості.

Бібліографія

- Аллафи, Л. М.-Р. (2014). Принципы номинации родовых названий лекарственных растений. *Историческая и социально-образовательная мысль*. 6 (3), Ч. 2, 41-45. https://doi.org/10.17748/2075-9908-2014-6-6_2-41-45
- Анненков, Н. И. (1878). Ботанический словарь. Санктпетербургъ: Типографія императорской академіи наукъ.
- Арутюнова, Н. Д. (1999). Язык и мир человека. (2-е изд., испр.). Москва: Языки русской культуры.
- Давыдов, Н. Н. (1960). Ботанический словарь. Москва: Главная редакция иностранных научно-технических словарей физматгиза.
- Золотницкий, Н. Ф. (1999). Цветы в легендах и преданиях. Київ: Мистецтво.
- Калько, В. В. (2003). *Когнітивно-ономасіологічний аналіз назв лікарських рослин в українській мові* (дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01). Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова, Одеса.
- Колосова, В. Б. (2009). Лексика и символика славянской народной ботаники. Этнолингвистический аспект. Москва: Индрик.
- Ортони, Э. (1990). Роль сходства в уподоблении и метафоре. В Н. Д. Арутюнова, М. А. Журина (общ. ред.), *Теория метафоры: сборник*. (С. 219-235). Москва: Прогресс.
- Панасенко, Н. И. (2009). Контрастивный анализ метафоры в фитонимической лексике. *Нова філологія*. 36, 128–135.

- Ричардс, А. (1990). Философия риторики. В Н. Д. Арутюнова, М. А. Журина (общ. ред.), *Теория метафоры: сборник*. (С. 219-235). Москва: Прогресс.
- Сейдаметова, Н. (2013). Особенности ономазиологической структуры названий растений в крымскотатарском языке. *Мова і культура*. 16 (6), 198–204.
- Селіванова, О. О. (2006). *Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія*. Полтава: Довкілля-К.
- Селіванова, О. О. (2008). *Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми*. Полтава: Довкілля-К.
- Усик Л. М. (2017а). Донорська зона «натурфакт» у механізмі асоціативно-термінальної мотивації німецьких, англійських, російських та українських фітонімів. *Проблеми зіставної семантики*. 13, 238-246.
- Усик, Л. М. (2017b). *Когнітивно-ономазиологічна реконструкція оцінного компонента у семантиці фітонімів (на матеріалі назв лікарських рослин у німецькій, англійській, російській та українській мовах)* (дис. ... канд. філол. наук: 10.02.17). Національний педагогічний університет ім. Н. П. Драгоманова, Київ.
- Хатхе, А. А. (2011). *Номинации растительного мира в когнитивном и лингвокультурологическом аспектах (на материале русского и адыгейского языков): Монография*. Майкоп: Адыгейский государственный университет.
- Bunney, S. (ed.) (1992). *Illustrated Encyclopedia of Herbs, Their Medicinal and Culinary Uses*. New York: Dorset Press.
- Holl, F. (1833). *Wörterbuch deutscher Pflanzen-Namen – oder, Verzeichniss sämmtlicher in der Pharmacie, Oekonomie, Gärtnerei, Forstkultur und Technik vorkommenden Pflanzen und Pflanzentheile*. Erfurt: Keyser.
- Kövecses, Z. (2010). *Metaphor: A Practical Introduction*. (2nd Ed.). New York: Oxford University Press.
- Lakoff, G. (2006). Conceptual metaphor: The contemporary theory of metaphor. In D. Geeraerts (Ed.), *Cognitive linguistics: Basic readings*. Berlin: Mouton de Gruyter. 185-238.
- Panasenko, N. (2015). Olfactory information processing channel in medicinal plants' names (based on Germanic and Western Slavic languages). *Proceedings from II International Scientific and Practical Conference "Science and Education – Our Future"*. № 4(4), Vol. 3 (Dec 2015). Ajman, UAE. 34–42.

References

- Allafi L. M., Tugusheva F. A. (2014). Guidelines Laid Down in Giving Generic Names Attributed To Medicinal Plants. Historical and social-educational ideas. *Istoricheskaja i social'no-obrazovatel'naja mysl'*. 6 (3), Ch. 2, 41–45. https://doi.org/10.17748/2075-9908-2014-6-6_2-41-45
- Annenkov, N. I. (1878). *Botanicheskij slovar'*. Sanktpeterburg#: Tipografija imperatorskoj akademii nauk#.
- Arutjunova, N. D. (1999). *Jazyk i mir cheloveka*. (2-e izd., ispr.). Moskva: Jazyki russkoj kul'tury.
- Davydov, N. N. (1960). *Botanicheskij slovar'*. Moskva: Glavnaja redakcija inostrannyh nauchno-tehnicheskikh slovarej fizmatgiza.
- Zolotnickij, N. F. (1999). *Cvety v legendah i predanijah*. Kyiv: Mystectvo.
- Kal'ko, V. V. (2003). *Cognitive Onomasiological Analysis of Official Plants' Names in the Ukrainian Language*. (dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.01). Odes'kyj natsional'nyj universytet im. I. I. Mechnykova, Odesa.
- Kolosova, V. B. (2009). *Leksika i simbolika slavjanskoj narodnoj botaniki. Etnolingvističeskij aspekt*. Moskva: Indrik.
- Ortony, A. (1990) Rol' shodstva v upodoblenii i metafore. In N. D. Arutjunova, M. A. Zhurinskaja (Eds.), *Teorija metafor: sbornik*. Moskva: Progress. 219–235.
- Panasenko, N. I. (2009). Kontrastivnyj analiz metafory v fitonimicheskij leksike. *Nova filologija*. 36, 128–135.
- Richards, I. A. (1990). *Filosofija ritoriki*. V N. D. Arutjunova, M. A. Zhurinskaja (obshh. red.), *Teorija metafor: sbornik*. Moskva: Progress. 219–235.

- Sejdametova, N. (2013). The Peculiarities of the Onomasiological Structure of the Names of Plants in the Crimean Tatar Language. *Mova i kul'tura*. 16 (6), 198–204.
- Selivanova, O. O. (2006). Suchasna lnhvistyka: terminolohichna entsyklopediya. Poltava : Dovkillya-K.
- Selivanova, O. O. (2008). Suchasna lnhvistyka: napryamy ta problemy. Poltava: Dovkillya-K.
- Usyk, L. M. (2017a). Donors'ka zona «naturfakt» u mekhanizmi asotsiatyvno-terminal'noyi motyvatsiyi nimets'kykh, anhliys'kykh, rosiys'kykh ta ukrayins'kykh fitonimiv. *Problemy zistavnoyi semantyky*. 13, 238–246.
- Usyk, L. M. (2017b). *Cognitive Onomasiological Reconstruction of Evaluative Component in the Semantics of Phytonyms (in medicinal plant names in the German, English, Russian and Ukrainian languages)*. (dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.17). Natsional'nyy pedahohichnyy universytet im. M. P. Drahomanova, Kyiv.
- Hathe, A. A. (2011). Nominacii rastitel'nogo mira v kognitivnom i lingvokul'turologicheskom aspektah (na materiale russkogo i adygejskogo jazykov): Monografija. Majkop: Adygejskij gosudarstvennyj universitet.
- Bunney, S. (ed.). (1992). *Illustrated Encyclopedia of Herbs, Their Medicinal and Culinary Uses*. New York: Dorset Press.
- Holl, F. (1833). *Wörterbuch deutscher Pflanzen-Namen – oder, Verzeichniss sämmtlicher in der Pharmacie, Oekonomie, Gärtnerei, Forstkultur und Technik vorkommenden Pflanzen und Pflanzentheile*. Erfurt: Keyser.
- Kövecses, Z. (2010). *Metaphor: A Practical Introduction*. (2nd Ed.). New York: Oxford University Press.
- Lakoff, G. (2006) Conceptual metaphor: The contemporary theory of metaphor. In D. Geeraerts (Ed.), *Cognitive linguistics: Basic readings*. Berlin: Mouton de Gruyter. 185–238.
- Panasenko, N. (2015). Olfactory information processing channel in medicinal plants' names (based on Germanic and Western Slavic languages). *Proceedings from II International Scientific and Practical Conference "Science and Education – Our Future" № 4(4), Vol. 3 (Dec 2015)*. Ajman, UAE. 34–42.

Резюме

У сик Людмила

КОГНІТИВНО-ОНОМАСІОЛОГІЧНА РЕКОНСТРУКЦІЯ АНГЛІЙСЬКИХ ТА НІМЕЦЬКИХ ФІТОНІМІВ АСОЦІАТИВНО-ТЕРМІНАЛЬНОГО ТИПУ МОТИВАЦІЇ

Постановка проблеми. Незважаючи на достатньо потужну когнітивно-ономасіологічну традицію у дослідженні фітонімів як лексико-семантичного класу мовних одиниць, ще не до кінця розкритими залишаються механізми породження цих найменувань, що опосередковують зв'язок концептуального і мовного рівнів і відображають процеси отримання, обробки й переробки інформації, набутої чуттєво-емпіричним шляхом. Тому стаття присвячена зіставному когнітивно-ономасіологічному аналізу оцінного компонента семантики назв лікарських рослин.

Мета статті. З'ясувати мотиваційне підґрунтя групи німецьких та англійських фітонімів з оцінним компонентом, які належать до асоціативно-термінального типу мотивації та реконструювати оцінну семантику, що виникає у зоні ознаки фітонімів у результаті означеного типу мотивації.

Методи дослідження. Когнітивно-ономасіологічний аналіз, когнітивна реконструкція, ономасіологічна реконструкція, семантична реконструкція та зіставний метод.

Основні результати дослідження. Було проаналізовано 520 назв лікарських рослин у двох мовах германської групи (німецькій та англійській), ономасіологічні структури яких містять мотиватори асоціативно-термінального типу з оцінною семантикою. Виявлено, що фітоніми з оцінною семантикою мотивовані метафоричними знаками, запозиченими із донорських сфер «натурфакт», «людина», «тварина», «ірреальна істота» та «артефакт». Концептосфера «рослина», яка входить до ширшої концептосфери «натурфакт», має найбільшу кількість прикладів використання як донорської зони. Реконструйовано кореляції різних типів оцінок із встановленими донорськими сферами.

Висновки і перспективи. Зіставлення результатів когнітивно-ономасіологічного аналізу назв лікарських рослин в німецькій та англійській мовах виявило спільні для обох мов донорські зони та механізми асоціативно-термінальної мотивації рослинних номінацій. Метафоричні мотиватори наявні як у прикладах власне асоціативно-термінальної мотивації, так і в прикладах змішаної мотивації. Оскільки зіставний когнітивно-ономасіологічний аналіз двох близькоспоріднених мов закономірно виявляє більше спільних тенденцій, аніж відмінностей, перспективи подальших розвідок вбачаємо у проведенні подібного дослідження у мовах іншої групи, наприклад, слов'янської, та порівняти результати у мовах більш віддаленої спорідненості.

Ключові слова: фітонім, оцінний компонент, когнітивно-ономасіологічний аналіз, асоціативно-термінальна мотивація, мотиватор, донорська зона.

Abstract

Usyk Liudmyla

COGNITIVE AND ONOMASIOLOGICAL RECONSTRUCTION OF ENGLISH AND GERMAN PHYTONYMS FORMED ACCORDING TO THE ASSOCIATIVE-TERMINAL TYPE OF MOTIVATION

Background. Cognitive onomasiological analysis of language units is one of the most studied theories of linguistic science today, especially in the field of the study of phytonyms as a lexical-semantic class of language units. However, the mechanisms, according to which these names are generated, are still waiting to be explained, which, in its turn, will explain both the complex interrelations between the conceptual and linguistic levels, and processes of obtaining, processing and processing information that is acquired through sensual experiences. Therefore, the article is devoted to the comparative cognitive-onomasiological analysis of the evaluative semantic component of medicinal plants names.

Purpose. The purpose of this research is to establish the motivational base of German and English phytonyms with an evaluative semantic component belonging to the associative-terminal type of motivation and to reconstruct evaluative semantics that is inherent in the designator as a result of this type of motivation.

Methods. Cognitive-onomasiological analysis, cognitive reconstruction, onomasiological reconstruction, semantic reconstruction and comparative method.

Results. The study presents the results of the analysis of 520 names of medicinal plants in two languages of the Germanic group (German and English), onomasiological structures of which contain designators of associative-terminal type with evaluative semantics. It has been indicated that phytonyms with evaluative semantics are motivated by metaphorical signs borrowed from the donor areas such as “natural factor”, “person”, “animal”, “mythological creature” and “artefact”. Conceptual sphere “plant”, which is a part of the broader conceptual sphere “natural factor”, has the largest number of examples of use as a donor area. Correlations between different types of evaluative components and metaphoric donor spheres have been reconstructed.

Discussion. Comparing results of cognitive and onomasiological analysis of medicinal plants’ names in German and English revealed donor spheres and mechanisms of associative-terminal motivation, that are common for both languages. Metaphorical motivators have been indicated both in plants’ names motivated according to the associative-terminal type, and in those belonging to mixed motivation type. Since a comparative cognitive-onomasiological analysis of two closely related languages naturally reveals common tendencies rather than differences, we see prospects for further exploration in conducting a similar study with languages belonging to different groups and compare results for languages, that would be unrelated or distantly related.

Keywords: phytonym, evaluative component, cognitive onomasiological analysis, associative-terminal motivation, designator, donor sphere.

Відомості про автора

Усик Людмила Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов Черкаського державного технологічного університету, м. Черкаси, Україна, e-mail: luda.usyk@gmail.com

Usyk Liudmyla, Ph.D. in Philology, Associate Professor, Department of Foreign Languages of Cherkasy State Technological University, Ukraine, Cherkasy, e-mail: luda.usyk@gmail.com

ORCID 0000-0002-3306-2641

Надійшла до редакції 05 квітня 2019 року
Прийнято до друку 15 квітня 2019 року